

Samarbeid mellom
barneverntjenesten
og den **offentlige**
tannhelsetjenesten

Nordland
FYLKESKommUNE

Innledning

Samarbeid

Den offentlige tannhelsetjenesten skal etter tannhelsetjenesteloven § 1-3 gi et regelmessig og oppsøkende tannhelsetilbud til utvalgte prioriterte grupper, herunder barn og ungdom 0–20 år. Tannhelsetjenesten innkaller alle barn mellom 3 og 18 år regelmessig til tannklinikken, og i sammenheng med tannbehandling har tannhelsepersonell anledning til å avdekke omsorgssvikt og overgrep mot barn.

Den som yter helsehjelp, skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra barneverntjenesten. Helsepersonell skal uten hinder av taushetsplikt etter § 21 melde fra til barneverntjenesten uten ugrunnet opphold når det er grunn til å tro at barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt. Helsepersonell skal også melde når det er grunn til å tro at barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller behandling, eller at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for behandling eller opplæring.

Tannhelsepersonell skal ha særlig oppmerksomhet rettet mot at pasienter kan være utsatt for, eller kan stå i fare for å bli utsatt for, vold eller seksuelle overgrep. Fylkeskommunen skal legge til rette for at den offentlige tannhelsetjenesten blir i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep.

For å kunne ivareta dette lovkrav, er forpliktende samarbeid mellom tannhelsetjenesten og barneverntjenesten nødvendig.

Lover og nasjonale føringer som er styrende for samarbeidet

- Nasjonal faglig retningslinje for tannhelsetjenester til barn og unge 0 – 20 år
- Lov om tannhelsetjenesten
- Lov om helsepersonell
- Lov om barneverntjenester
- Stortingsmelding nr. 35 «Tilgjengelighet, kompetanse og sosial utjevning – fremtidas tannhelsetjeneste»

Avtalen lastes ned fra Nordland fylkeskommunes intranettside

Avtalen signeres av klinikkleder og leder for barneverntjenesten

Samarbeidsavtalen

Formålet med samarbeidet er å sikre barns rettigheter og utvikle et godt og effektivt samarbeid mellom tjenestene. En viktig del av samarbeidet er å tydeliggjøre tannhelsepersonells ansvar og styrke den faglige tryggheten i forhold til meldeplikt. Samarbeidet skal sikre riktig håndtering og rutiner i saker som meldes, samt sørge for et kontinuerlig samarbeid mellom tjenestene for gjensidig kompetanseutvikling.

Ansvarsområder for barneverntjenesten

- Delta på årlig samarbeidsmøte med tannhelsetjenesten.
- Gi råd og veiledning i situasjoner der tannhelsetjenesten er usikker på om det er grunn til bekymring. Slike saker drøftes anonymt.
- Gi tilbakemeldinger på bekymringsmeldinger fra tannhelsetjenesten innen tre uker etter at meldingen er mottatt, jf. Lov om barneverntjenester §6-7a.

Ansvarsområder for tannhelsetjenesten

- Innkalle til årlig samarbeidsmøte med barneverntjenesten. Tannhelsetjenesten har ansvar for å skrive møtereferat som sendes til barneverntjenesten.
- Overholde den lovpålagte melde- og opplysningsplikten for helsepersonell ved mistanke om mishandling eller omsorgssvikt av barn.
- Informere barneverntjenesten om tannhelsetjenestens rutiner for innkalling, informasjon til foresatte og sending av bekymringsmelding.
- Gjøre personalet i tannhelsetjenesten kjent med kontaktpersoner i barneverntjenesten i sitt område/region.
- Informere barneverntjenesten om relevante opplysninger som kan innhentes fra tannhelsetjenesten og svare på spørsmål fra barneverntjenesten som er relevant for saken det gjelder.

Samarbeidsmøte:

Innhold og aktuelle saker

Gjennomgang av samarbeidsavtalen

Avtalen gjelder for 1 år fra siste signatur, og den vil bli automatisk forlenget med 1 år om gangen hvis ikke annet er meldt skriftlig.

Kontaktpersoner i tjenestene

For å koordinere samarbeidet kan det være greit å opprette en kontaktperson i barneverntjenesten, og en kontaktperson i tannhelsetjenesten.

Informere om tannhelse-tjenestens rutiner i forbindelse med bekymring og bekymringsmeldinger

Beskrivelse i dette heftet.

Utfordringer/problemområder

Er det noe som oppleves som utfordrende som bør diskuteres/ finne løsninger på?

Kartlegge behov for gjensidig faglig veiledning/undervisning

Behov for faglig oppdatering mellom tjenestene?

Helsepersonell har plikt til å melde fra til barnevernet

Krav i lov eller forskrift

Helsepersonell skal, uten hinder av taushetsplikt, og på eget initiativ umiddelbart melde fra til barneverntjenesten:

- når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt.
- når det er grunn til å tro at et barn har livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller behandling, eller at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for behandling eller opplæring.
- når et barn viser alvorlige atferdsvansker i form av alvorlig eller gjentatt kriminalitet, misbruk av rusmidler eller en annen form for utpreget normløs atferd.
- når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.

Helsepersonellet kan ikke selv velge mellom å gi opplysninger eller ikke dersom vilkårene for opplysningsplikt er oppfylt.

Plikten til å melde fra til barnevernet går foran taushetsplikten

Selv om det i ettertid skulle vise seg at barnets situasjon var mindre alvorlig enn antatt, har ikke helsepersonellet brutt taushetsplikten ved å ha meldt fra til barnevernet.

Personlig plikt til å melde

Opplysningsplikten er en selvstendig plikt for hvert enkelt helsepersonell.

I situasjoner hvor flere personer får samme eller ulik kunnskap om alvorlige forhold som tilsier en melding til barnevernet, har hver enkelt en selvstendig plikt til å melde fra til barnevernet.

Tannklinikker anses ikke som helseinstitusjon etter helsepersonelloven § 33 fjerde ledd, og det skal derfor ikke utpekes en person som har ansvar for å videreformidle meldinger til barnevernet.

Helsepersonell har plikt til å melde fra til barnevernet

Krav i lov eller forskrift

Terskelen skal være lav for å melde fra til barnevernet

Det kreves ikke at helsepersonell har sikker kunnskap om forholdene som utløser bekymring, men det må foreligge mer enn en vag mistanke.

Helsepersonellet skal ikke undersøke hjemmesituasjonen eller andre forhold nøyere før de melder fra til barnevernet

Helsepersonell skal ikke foreta en barnevernfaglig vurdering av situasjonen. Dette er barnevernets oppgaver.

Helsepersonellet skal sende bekymringsmelding til barnevernet basert på en samlet vurdering

Relevante momenter i en slik vurdering bør være:

- barnets og foreldrenes atferd
- kommunikasjon og samspill mellom barn og foreldre
- fysiske og/eller psykiske tegn
- andre forhold som du vanligvis ikke ser

Opplysningsplikt etter pålegg fra barneverntjenesten

Helsepersonell kan bli pålagt å gi nødvendig informasjon til barneverntjenesten i samsvar med barnevernloven § 6-5, jf. helsepersonelloven § 33 tredje ledd.

Tannhelsetjenestens prosedyrer i forbindelse med bekymring og bekymringsmeldinger til barnevernet

Tannhelsetjenesten har skriftlig nedfelte prosedyrer i forbindelse med bekymring og bekymringsmeldinger til barnevernet.

Formål

Forhindre at barn og unge går glipp av nødvendig tannhelsetilbud.

Begrunnelse

Tannhelsetjenesten har ansvar for å gi et oppsøkende tilbud til barn og unge slik at de kan opprettholde en akseptabel tannhelse. Tilbudet må gis jevnlig. Lov om tannhelsetjenester er en rettighetslov og pårørende har anledning til å takke nei til tilbudet. De må da skriftlig bekrefte at de vil sørge for at barnet får tannhelsekontroll hos annen tannlege/ tannpleier.

Det er viktig for at tannhelsetjenesten skal kunne dokumentere at tilbud er gitt og forstått.

Årsaker til at pasient ikke møter

Andre forhold enn negativ oppfatning av tannhelsepersonell kan være årsak til at barn/ungdom ikke møter. De kan for eksempel være utsatt for vold eller omsorgssvikt. For barn som har opplevd overgrep oralt kan tannbehandlings-situasjonen ligne overgrepssituasjonen og det kan forsterke deres engstelse. Barn/ unge kan også føle skam på grunn av dårlig tannstatus som skyldes omsorgssvikt eller andre forhold.

Oppfølging av pasienter under 16 år som ikke møter til undersøkelse og/eller behandling

Ikke møtt til timeavtale

- Sjekk kontaktinformasjon (telefon til foresatte og adresse). Adresse kan sjekkes mot oppslag i folkeregisteret. Fagsjefen har adgang til å foreta enkeltoppslag i folkeregisteret.
- Det tas personlig kontakt med pasient/foresatte per telefon (hver gang pasienten ikke møter). Dersom dette ikke er mulig, skal det dokumenteres i journal.
- Dersom adressen er rett og man ikke får kontakt med foresatte per telefon, sendes påminning («Brevmal 1. gang ikke møtt under 16 år» eller egnet standardbrev i Opus) med informasjon om å melde seg for ny time innen 3 uker. *Pasienten settes likevel på ny recall om 6 måneder (eller annet etter individuell risikovurdering) for å sikre at vedkommende ikke faller ut av innkallingssystemet (kan justeres dersom pasienten melder seg).*

Ikke møtt til påfølgende timeavtaler

Dersom pårørende ikke tar kontakt, og/eller pasienten heller ikke møter til påfølgende timeavtale skal det sendes en ny påminning med informasjon om at vi er bekymret for barnet og at dersom det ikke tas kontakt innen 3 uker vil det bli sendt en bekymringsmelding til barnevernet.

- Fyll ut og send standardskjema for varsel om bekymringsmelding til de foresatte. Timeavtaler som ikke er benyttet/avbestilt/ikke møtt skal dokumenteres.
- Pasient registreres under gruppe «Barnevern-varsel sendt» i Opus.
- Dersom pårørende etter varsel ikke tar kontakt innen 3 uker sendes bekymringsmelding til barnevernet.
- Når bekymringsmelding til barnevernet sendes, registreres pasienten under gruppe «Barnevern bekymring sendt» i Opus.
- Sett pasienten på ny recall om 6 måneder.

Tegn som kan gi grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller at det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt

Beslutningen om å sende bekymringsmelding skal tas etter en helhetsvurdering. Likevel kan styrken eller kvaliteten i en gitt opplysning eller observasjon, alene være tilstrekkelig til at lovens vilkår om «grunn til å tro» er oppfylt.

Følgende tegn kan gi grunn til mistanke

Barnets og foreldrenes atferd

- Manglende fremmøte til tross for tiltak fra helsepersonell.
- Unnlatelse av å oppsøke behandling når barnet har behov.
- Unnlatelse av å gjennomføre behandling eller nødvendig munnhygiene til tross for tiltak fra tannhelsepersonell.
- Uvanlig atferd hos barnet.
- Uvanlig samspill mellom barnet og foresatte.

Psykiske tegn

- Barn som viser tegn til redsel eller angst, for eksempel ikke tør svare av redsel for reaksjon fra foreldrene.
- Barn som viser tegn til depresjon, selvskading, spiseforstyrrelser eller rusmisbruk.
- Barn som dissosierer (blir fjerne, forsvinner inn i sin egen verden).

- Annet som du synes er påfallende eller uvanlig.

Tegn i barnets munn

- Bløtvevsskader som ikke har en forklaring som samsvarer med objektive funn.
- Skader og lesjoner med karakteristisk utseende eller mønster.
- Skader og traumer som kommer sent til behandling.
- Oppdagelse av «gamle» ubehandlede skader eller traumer.
- Sår på tunge, kinnslimhinne, gane, leppebånd.
- Erytem og petekkier på grensen mellom harde og bløte gane.
- Alvorlig karies som ikke kan forklares ut fra medisinsk anamnese.
- Annet som du reagerer på eller som du vanligvis ikke ser.

Tegn som kan gi grunn til å tro

at et barn blir mishandlet i hjemmet eller at det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt

Fysiske tegn på kroppen

- Brannsårr.
- Lugging som har medført avrivning av hår.
- Barnet har vondt for å sitte i stolen eller har et spesielt ganglag.
- Blåmerker eller skader i hode–hals-regionen.
- Skader på begge sider av kroppen (symmetriske skader).
- Skader på atypiske steder.
- Ytterligere skader.
- Dårlig fysisk allmenntilstand, nedsatt høyde–vekt-utvikling og/eller redusert kognitiv utvikling.
- Skader på barn som ikke kan bevege seg fritt (småbarn og funksjons-hemmede).
- Annet som du reagerer på eller som du vanligvis ikke ser.

Vurdering av bekymringsmelding når barn ikke møter

Dersom barn ikke møter til avtalt time til tross for tiltak fra tannklinikken kan det være grunn til å sende bekymringsmelding til barnevernet. Det må gjøres en individuell vurdering av om det er andre forhold i tillegg til at barnet ikke møter, som gir grunn til bekymring for barnet.

Tannhelsepersonell skal begrunne hvorfor en er bekymret, ut over det at barnet ikke har møtt. Det kan være ett eller flere av tegnene som er listet opp under tegn som kan gi grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller at det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt.

Hvis barnet ikke har vært på tannklinikken tidligere kan eksempler på forhold som gir bekymring være:

- barnet har vært innkalt tidligere og ikke møtt.
- en har kjennskap til noe i barnets familie som gir bekymring.
- noe annet som gjør at en er bekymret.

Brevmal 1. gang ikke møtt: Pasienter under 16 år

Til de foresatte for

..... født: møtte ikke til avtalt time den
.....

Vi fikk ingen avbestilling av timen. Vi forsøkte også å ringe, men lyktes ikke med å få kontakt med dere.

Barn har rett til tannhelsetjenester, og tannhelsetjenesten er pålagt å gi et oppsøkende tilbud til barn og ungdom 0 – 18 år om forebygging og behandling.

Vennligst ta kontakt med oss snarest for ny timeavtale på

telefon

eller e-post innen (3 uker)

Med vennlig hilsen

Underskrift

Dato:

Klinikk:

Adresse og telefon:

Brevmal: Varsel om bekymringsmelding til foresatte

ID D11003
Versjon 2.02
Gyldig fra 31.07.2018
Utarbeider Øystein Bærø
Godkjent Henrik Schmidt

Side 1 av 1

Varsel om bekymringsmelding til barnevernet

Til foresatte for: _____
_____ hadde time ved vår tannklinikk _____ dag _____,
kl. _____. Han/hun har tidligere ikke møtt til innkalt/avtalt time
_____.

Vi minner om at vi gjerne vil samarbeide med dere om en god tannhelse for barnet. Vi gjentar derfor vårt tilbud om tannbehandling, og ber deg/dere ta kontakt med oss innen 3 – tre - uker for å avtale ny time.

Dersom det er spesielle grunner til at det er vanskelig å møte opp, ber vi deg gi oss beskjed. Vi skal da gjøre alt vi kan for å ta hensyn til dine ønsker, for eksempel om spesielle tidspunkter, en spesiell behandler, "tannlegeskrekk", eller andre ting.

Om barnet benytter et annet tannhelsetilbud må vi få informasjon om dette.

Vi er bekymret for barnets tannhelse dersom det ikke gis tilstrekkelig undersøkelse, forebyggende og annen nødvendig tannbehandling.

Tannhelsepersonell er pålagt gjennom [helsepersonelloven § 33](#) (lovdata.no) å være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra barnevernets side, og tannhelsepersonell har derfor en individuell plikt å varsle barnevernet når man mistenker alvorlig omsorgssvikt eller mishandling i hjemmet. Unnlattelse av å sørge for nødvendige helsetjenester til barnet (også tannhelsetjenester) karakteriseres som alvorlig omsorgssvikt.

(sted) (dato) (signatur av tannlege/tannpleier)

(tannklinikkenes navn/stempel) (telefonnummer klinikk)

Hvordan helsepersonell skal melde fra om bekymringer

Krav i lov eller forskrift

Helsepersonell må selv vurdere hvilke opplysninger det er relevant å gi for at barnevernet skal kunne ivareta sine oppgaver.

Momenter som bør inngå i bekymringsmeldingen

- bakgrunn for din kjennskap til familien.
- hvilken kontakt du har hatt med familien.
- beskrivelse av hva som gjør deg bekymret, så konkret og beskrivende som mulig.
- hvilke andre instanser familien har kontakt med.
- om du har forsøkt/tilbudt veiledning/hjelp, om familien har ønsket dette og hvordan de eventuelt har gjort seg nytte av hjelpen.

Huskeliste ved utforming av bekymringsmelding

- melding skal sendes umiddelbart etter at det er konstatert funn som gir grunn til bekymring.

- hvert enkelt helsepersonell har plikt til å melde selv om andre har samme kunnskap eller bekymringsmeldinger er sendt tidligere. Meldeplikten er et selvstendig ansvar.
- ved usikkerhet, kan du drøfte saken med barneverntjenesten i din kommune uten at barnets/ungdommens navn oppgis.
- foreldre skal ikke informeres dersom det kan medføre fare eller ulemper for barnet/ungdommen.
- ring gjerne barnevernet og informér om at du sender melding.
- opplysninger til barneverntjenesten skal som hovedregel gis skriftlig. Unntaket er dersom det er akutt fare for barnets liv og helse.

Hvordan helsepersonell skal melde fra om bekymringer

Krav i lov eller forskrift

Når skal barnet eller ungdommen og foresatte informeres om at bekymringsmelding sendes?

Når vilkårene for opplysningsplikten er oppfylt, skal opplysninger utleveres til barnevernet uavhengig av barnets, ungdommens, foreldrenes eller andre pårørendes vilje. Så langt det er mulig og ikke i strid med formålet med bestemmelsen – å avhjelpe en situasjon som kan medføre skade for barnet – bør helsepersonellet informere barnet eller ungdommen, og/eller den eller de med foreldreansvaret, før opplysninger videreformidles.

I alvorlige situasjoner, eller der helsepersonellet er usikre, skal det overlates til barnevernet å vurdere når og på hvilken måte foreldre skal bli informert. Saken skal da drøftes med barnevernet og politiet for å sikre en godt planlagt og koordinert håndtering.

Eksempler på situasjoner der barnevernet bør vurdere hvordan foreldre skal bli informert

- ved mistanke om at barnet eller ungdommen er utsatt for seksuelle overgrep
- ved mistanke om at barnet/ ungdommen eller noen som står barnet/ungdommen nær er utsatt for vold eller overgrep
- dersom det å informere foreldre kan sette noens liv eller helse i fare

- ved bekymring for tvangsekteskap
- ved bekymring for kjønnslemlestelse

I slike tilfeller kan informasjonen til foreldrene gjøre at barnevernet eller politiet ikke får gitt barnet eller andre tilstrekkelig beskyttelse eller at viktig bevismateriale går tapt.

Tannhelsetjenestens rutiner i forbindelse med sending av bekymringsmelding

Når tannhelsepersonell sender bekymringsmelding til barnevernet benyttes skjema utarbeidet av Helsedirektoratet.

Skjema med tilsvarende innhold finnes som dokumentmal i OPUS Dental (tannhelsetjenestens journalsystem). Rutine for bruk ligger i kvalitetssystemet.

Bekymringsmelding til barneverntjenesten i

fra den offentlige tannhelsetjenesten i

Barnets etternavn, fornavn:	Fødselsnummer:
Adresse:	Journalnummer:
Foresattes etternavn, fornavn	Har barnet søsken?
Foresattes etternavn, fornavn	Hvor mange?
Foreldreansvar:	Behov for tolk? Språk?
Funn eller tegn som gir grunnlag for å være bekymret for om barnet er utsatt for mishandling eller alvorlig omsorgssvikt: Se Nasjonal faglig retningslinje for tannhelsetjenester til barn og unge 0-20 år	
1. Funn i barnets munn eller kropp, barnets eller foresattes atferd, psykiske tegn, annet. Beskriv:	
2. Manglende fremmøte til tross for tiltak fra tannklinikken. Det skal alltid foretas en individuell vurdering. Beskriv:	
3. Manglende ivaretagelse av barnet. Barnet har dårlig tannhelse og/eller det er andre tegn som kan tyde på sviktende omsorg for barnet. Beskriv:	
Eventuelle opplysninger om foresatte, herunder samarbeid med foresatte:	

Er foresatte informert om meldingen og på hvilken måte?	
Andre opplysninger melder mener er viktig for barneverntjenesten:	
Har melder kjennskap til om barnet er henvist eller har kontakt med andre offentlige instanser?	
Melders navn:	Telefonnummer:

Dato/underskrift

Bekymringsmeldinger skal dokumenteres og journalføres

Krav i lov eller forskrift

Følgende skal føres i barnets journal når det sendes bekymringsmelding, jf. journalforskriften § 8:

- om det er gitt opplysninger til barnevernet og/eller politiet.
- om det er innhentet samtykke til å gi opplysninger til barnevernet og/eller politiet, og om det er gitt informasjon til barnet og foreldre/foresatte om at slike opplysninger gis.

(det skal ikke innhentes samtykke fra foresatte eller fra barnet, og foresatte skal ikke informeres dersom dette kan være til fare eller ulempe for barnet).

(foresatte skal ikke informeres om at bekymringsmelding sendes hvis dette kan være til fare eller ulempe for barnet).

- hvilke opplysninger som er gitt til barnevernet og/eller politiet. Dette kan for eksempel gjøres ved at kopi av bekymringsmelding vedlegges journalen.
- relevante og nødvendige opplysninger om observasjoner og funn.
- eventuelle fotos og/ eller resultat av mikrobiologiske prøver legges ved journalen.

Samarbeid med Statens Barnehus

Krav i lov eller forskrift

Fylkeskommunen skal sørge for at tannleger er tilgjengelige for å gjennomføre rettsodontologiske tann- og munnundersøkelser på barn ved Statens Barnehus. I Nordland fylke er Statens Barnehus lokalisert i Bodø og Mosjøen, og det er opprettet samarbeid mellom tjenestene.

Nordland
FYLKESKOMMUNE